

Ангелинка на сън и на яве

Срещата на въображаемо и реално

УВОД: В разказа “Ангелинка” Елин Пелин представя пред читателя доброто и прекрасното, което човек носи в душата си и може да срещне в живота. Заглавието “Ангелинка” насочва към обекта на най-светлите чувства, обзели душата на едно дете.

ТЕЗА: Взаимодействието на въображаемо и реално, на мечта и действителност е показано чрез уменията на писателя да вниква в душевността на героите-деца. Той е разкрил сърдечната чистота на тяхното възприемане на света. Трепетите на юношата, герой на разказа, са представени като спомен на един зрял човек. Момчето, чиято сирашка участ засилва чувствителността му, съзрява и се потапя в света на въображаемостта, където живее силна и красива любовта към Ангелинка. Така в резултат от взаимовъздействие на въображаеми мечти и реалност става личностното изграждане на героя. Пред очите на читателя детето става мъж, покровител на слабите, способен да открива доброто и житейски помъдрял. Затова съумява да проявява великодушие пред физическото несъвършенство.

1. Елин Пелин майсторски разкрива как разказите за леля Дъмша и Ангелинка моделират представата за фантастичната красота на момиченцето и за изключителността на майка му. Читателят се докосва до реалните разкази на леля Станка, които героят слуша като бедно сираче, работещо в дома на леля си за прехраната. Именно тези вдъхновени разкази са подтик да се пробудят детските мечти на момчето. Всички деца в къщата слушат възторжените думи на леля Станка и те отекват дълбоко в тях. Във въображението си децата си представят гражданката от София като “далечна, всемогъща и непостижима вълшебница”, и че обитава “някакъв приказен град

”. Децата никога не са виждали тази леля, но си я представят, че е “*оня лазурен небесен мир*

”, където те поставят дядо Господ и Богородица. Въображението активно съдейства да се очертае светлия идеал на леля Станка – леля Дъмша. Тя не е част от реалността, но е безспорен авторитет за децата. Само споменаването на името ѝ от стопанката на дома води до послушанието на децата, стремящи се да бъдат добри: “...
ние ставахме кротки и тихи, и нашите добродетели се гълпяха под светлото знаме на тая незрима леля Дъмша като смирено стадо агнета

”. Разказвачът говори иронично за детството, когато децата са се прехласвали пред непознатата роднина. Обяснима е насмешката на възрастния разказвач над самия себе си. Обаче в детските наивни мечти редом с представата за леля Дъмша се изгражда и представата за Ангелинка. В същия нереален свят живее мъничката Ангелинка – създание, “

кратко и добро, русокосо като звезда

.”. Този образ властно обсебва съзнанието на дванадесетгодишното момче. У всички детски сърца Ангелинка буди “

затаена завист

”. Авторът ясно подчертава, че чрез въображението си децата могат да се докоснат до красивото и доброто.

2. Романтичната природа на героя се проявява в житейската му роля на мечтател в нощите му, прекарвани в планината. Природата в планината подхранва въображението на героя. Службата му е да носи храна на говедарите в съботните дни – тогава се създават идеални условия за полета на неговото въображение. Момчето има романтична нагласа да мечтае през чудните планински нощи. Неповторими са миговете под “самите звезди”, край “*тлеещия огън в малката колиба*”. В осамотението след чутите

“ *вълшебни приказки*” на пастирите момчето лети с крилете на въображението си, разбудено от гледката към “*белите звезди*

”, “

кратко

” бдящи над него от “

синия небесен купол

”. В изградения от въображението му свят момчето се вживява в ролята на юначен покровител, който пази ангелоподобното момиче от “всичко зло”. Той убива огнения змей, който иска да я открадне. Търси я в “

тайнствените подземни царства

”, спасява я върху крилете на орел, който сваля “

само с погледа си

”. Ангелинка е мечтата на момчето и ако е омагьосана в “

златна пчела”

, то момчето развързва тези

“страшни магии”

. С Ангелинка той мечтае да царува в “

незайни земи

”, защото тя е “

царицата

” на неговата фантазия. Въображението участва в съзряването на момчето.

3. При срещата с леля Дъмша и Ангелинка възприятията на момчето го показват

преобразено и съзряло от докосването до истинската доброта и красота. Другите деца, застанали пред гостенката, изпитват благоговейно *“съзерцание”*. Пастирчето *възприема* *а “гордостта на леля Станк*

а”, която е и свещен “

идеал

” на децата – леля Дъмша като истинска пародия на столична дама. Гледната точка на възрастния повествовател и на момчето се сливат. Естетически видът на леля Дъмша е гротескно подобие на жена “

лице сухо, кокалесто, с цвета на ошавена гайда, с голямо мъхнато разстояние между носа и устата, с редки дълги косми по брадата, с вежди паднали отстрани

...”. Мъжът, който е съзрял у пастирчето, има способност да вниква отвъд видимото – какво има зад тази грозота. А то е “

обич, простодушие и доброта

” в кроткия “

кравешки поглед

” на гостенката. Юношата е добил способността да открива истинските човешки стойности зад външно уродливото. Това го кара да пристъпи “

неподбутнат от никого

” и да целуне жилестата й ръка “с

трахопочитателно

”. Така порасналото момче разбира добротата като нравствен дълг.

Появата на Ангелинка в тъмната стая е най-висшата награда за всеотдайното сърце на момчето. То се пълни със светлина и възприема Ангелинка като *“слънчево петно”* и *“зирките на тавана*

”. Главният герой възприема царицата на своята фантазия като излъчваща сияние – *“цяла облечена в бяло ...”, “с мека златна коса...”*.

Светлината е символният израз на възтържествувалото добро. А то пълни сърцето му *“с радост, както цветната чашка се пълни с лъчи*

”. Пред вида на приказната Ангелинка “

с чуден глас

”, надминала всички очаквания на пастирчето, границата между сън и реалност изчезва. Неможейки да понесе този емоционален изблик в душата си, момчето оставя в скута й *“като на жертвеник всичката иглика*

” – това е признание в обич. Момчето избягва от стаята примряло от срам и в усамотение се опитва да осъзнае новото чувство – това е любовта. Детето у героя безвъзвратно си е отишло, а мъжът в него предстои да се утвърждава. Срещата с Ангелинка дълго време остава прекрасен спомен в сърцето му, “

безкрайно влюбено

”. Чистото и красиво чувство възвисява човека, окриля мечтите му и ражда красота.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Разказът “Ангелинка” убеждава читателя, че споменът за щастието,

което среща човека, има способността да го съпътства цял живот. На границата между детството и младостта, човекът се облагородява от любовта си, защото тя остава за него възможност да срещне красотата и добротата.